



Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VII. Quo fine menstruis cœlitibus sententiosum dictum addatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

mihi videntur ii præclarissimi & sibi consilium, & Sanctis plurimum deferre, qui festis diebus omnibus Christi Domini, Sanctorum Angelorum, Divorum Apostolorum, notiorum martyrum, celebriorum Virginum, divinam mensam frequentant, Regem Sanctorum omnium suscipiunt, & tam illum ipsum Dominum quem suscipiunt, quam per illum, illius diei Divum, ad vitæ suæ horam ultimam, & supremam cum morte luctam invitant. GERAR. Consilium mihi non displicet, sed quæso, explicatius hoc trade. POL. Obsequor quantum possum: ausculta. Sit dies Christo Nascendi, aut è sepulchro Resurgenti, aut in cælum Ascendenti sacer: sit dies Matri Virgini aut Natæ, aut Lustratæ, aut ab Angelo Salutatæ, aut cælo Receptæ festus: sit dies Divo Michaëli Archangelo, aut sancto Bartholomæo Apostolo, aut generosissimo martyri Laurentio, aut doctissimæ Virgini Catharinæ, aut cuicunque alteri è notioribus Divis Natalis: hoc tali die, ita Christum, ita & Cælestes meo bono venerabor. Animi foribus per confessionem expiatis, sanctissimæ Eucharistiæ divinum epulum accedam, & ubi caelestem hunc panem jam in ipsam linguam recepero, si dies sit Christo Nato sollemnis, sic precabor:

O mi amantissime IESU, ego te per teipsum, quem ore jam fero, & per hunc Natalem diem tuum humillime rogo, sis mihi in ultimo decessu meo propitius iudex. Quod si dies Divo Michaëli Archangelo, & universis in cælo Angelis sit facies, preces illas paululum variabo in hunc modum: O beatissime Archange Michael, & O sanctissimus Spiritus, Angeli Dei, per hunc Dominum meum & vestrum, universos vos ad agnitionem meam ultimum invito, adesse tunc mihi, & in extremis meis iuvate me. Hæc ego in specimen solum propono: addi his potest quicquid tunc temporis melior sensus aut affectus suggererit. Quod si dies festus sit, aut uni Apostolorum, aut alicui è Martyrum, vel Virginum cætu, aut quibuscunque denum Divis aliis, tum ego preces meas sic instruam: O beati Apostoli Philippe & Iacobe, aut, O beate Georgi Martyr, aut, O beate Ioannes Baptista, per hunc ipsum Dominum, quem lingua gero, ardentissime te precor, ad sis mihi morientis, & a bono Deo hanc unam pro me gratiam impetra, ut in obitu meo cum Deo sim in gratia. Vix ullus ab omni sensu tam sterilis est, quin his & plura & meliora in rem suam precari possit, si animum attendat. Et hoc ego magni momenti duco, sic piis ac providis curis ad ultimum cum morte luctamen, ad fatalem illam necessitatem, ad illum Aternitatis ingressum se suæque maturæ disponere. Si quid ego iudico, vix gratia divinæ excidet, qui gratiam illam tam laudabili ambitu quaesierit, non pavebit ad aternitatis ostium, qui tot viæ duces ac comites habuerit, diabolorum rabiem non formidabit, qui tot Angelos obtinuerit defensores: vix causâ caderet ad ultimum tribunal, cui tot patroni suppetias venerint, viveret, qui sic mori conabatur. Et hoc quoque arcanum è meo, mi Gerarde, in tuum mihi carissimum cor libuit transferre. Scis, consilia bona, primum bona sunt cum fiunt. Nec ignoras, neminem gratis servire Deo, aut Divis. Quidquid officii Cælitibus impenditur, amplissimo redditu fœnore. Audi rem miram & veram, cui consignatæ tabulæ fidem tribuunt. Est certe, ut dixi: Cælitum cultus nunquam indotatus, & sine præmio abit.

§. III.

Henricus ab Haiden Canonicus Trevirensis, parimorum elegantia & nobilitate juvenis, cum ab extrema pueritia septem annos in Collegio Germanico Romæ egisset, instanter requisitus à suis, reditum parabat in patriam: sed veram illi patriam Deo destinante, incidit in febrem, quæ octavo die attulit mortem. Monitus à sacerdote de necessitate ultimâ (jam ante se generali confessione præmunerat) ad Apostoli Andrea corpus quod Malphi colitur, pro valetudine peregrina-

tionem voveret: certam de in pecuniam ad crucem argentam ponendam in aede S. Apollinaris, is est Collegii patronus: itémque ad pallium, quo altare operiretur Deiparæ Virginis, in cuius erat Sodalitio, reliquit. His rebus ita dispositis, eum somnus multis præsentibus oppressit, post paulû evigilans, accersito sacerdote, qui erat ei à confessionibus: O pater, inquit, ô mi Pater, quæ ego vidi? Quæ? interrogat ille. Cui æger: Quæ nec oculis, inquit, nec auribus, sed nec ullo sensu percipi possunt. Cum commovisset expectationem, & jungerentur omnium preces, subiecit inter attonitum lætûmque, sed propior læto: Salus mea fuit in angusto: at benignitas MARIE Virginis, Sanctorumque Andrea, Apollinaris, & Martyrum nostrorum tutelarium in tempore succurrit. A demone sum ductus ad iudicem. Magna vis (cum solus essem) circumstabat accusatorum, varia crimina objectantium, jam jamque exactor supplicii me pertraherebat ad gehennam. Cum abesset propè nihil quin essem miserrimus, adstitit misericordiæ parens, & ad illos conversa: Quod vos istum? quid vobiscum illo, qui tot annos mihi in meâ Congregatione servivit? Consecutus deinde Andreas, idem indignans, titulum ostendebat mei patrocinii, quam voveram ad ejus tumulum peregrinationem. Sanctus postremò Apollinaris cum ceteris martyribus, quorum sacralipsana in aede nostra sunt, vim inhibuit adversariorum, memorans crucem, quam proximè mandavi faciendam. Ita, quæ Deo est gratia, periculo simul somnôque solutus sum. Hæc cum dixisset exultans, quartâ ferè post horâ animam reddidit Conditore. Ita nemo gratis colit Cælestes, quisquis eos animo colit sincere.

CAPUT VII.

Quo fine mensuris Cælitibus sententiosum dictum addatur.

Alterum, quod post Divi nomen in mensurâ tabellâ pericribitur, est provinciatum (nos sententiam dicimus) vel ex ipsis divinis Bibliis, aut è sanctorum Patrum monumentis, aut piorum scriptorum libris. Quod quidem dictum etsi unum sit, & plerunque breve esse solet, sæpe tamen ei cui sorte obigit, plus attulit emolumenti, quam si is omnia Abulenſis præfatis Tostati volumina evolisset. Pauca sæpius vocula miros in animis hominum effectus dederunt.

§. I.

Sanctus Antonius etiam juvenis, cum in templo illud Christi promissum decantari audisset: Centuplum accipiet & vitam æternam possidebit, vix è sacrâ aede digressus, patrimonii sui rutilantem acervum hilari ore invalit, & maximam illius partem ambabus manibus in pauperes tribuit, totum daturus, ni soror obstitisset. Brevi post idem in templo, Evangelico illo monito: Nolite solliciti esse in crastinum, sic attonatur, ut nihil jam amplius cunctandum ratus, moræque omnis impatiens, continuo toti Mundo, rebus suis omnibus, sibi que ipsi dixerit æternum Vale, multarum gentium in Ægyptiâ eremo factus pater. Seraphicus Franciscus prima verba dominicæ præcationis: Pater noster, qui es in cælis, attentius secum expendens, mox patri suo & matri, mox opibus & voluptatibus omnibus renunciavit, & ad trophæum crucifixi Regis pervolvit nudus. Notum est & illud in ejusdem Divi ore frequentatissimum: Deus meus, Deus meus & omnia. S. Hieronymum assiduâ formidine percussum tenebat unica illa sententia: Surgite mortui, venite ad iudicium. Hoc illi epulas omnes perfudit amarissimo cinere. Christus è rudi piscatorum plebe Orbis oratores, & cæli Principes fecit, duabus solum voculis istis, Sequere me. Simeon Stylites audit in templo à sacerdote

L 1 4

cani:

Matth. c. 5. vers. 8. can: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur, & protinus opilionem exuens, monachum induit, vitamq; egit omnibus post seculis admirandam. S. Eucherius prolapsa nobilissima oriundus, cum legendo in illud D. Pauli dictum devenisset: Sapiencia enim huius mundi, stultitia est apud Deum, loco quamprimum confurrexit, & suas Mundum res habere iussit, meliori ipse domino servituras. S. Paulinus, vir complurium voce laudatissimus, cum illud Christi dictum ad opulentum juvenem: Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in calo: & veni sequere me, penicilatiùs cogitasset, vitam priorem desinit, & ordini novam, meliorem, sanctam aggressus est, atque in Gemitico cœnobio, cœlesti philosophiæ se totum mancavit. Quot hominibus salutem attulisse credendum est brevissimum illud, Nescite te ipsum? S. Ignatius Lojola quantum sibi, suis, Orbique toti profuit illo brevi effato: Omnia ad maiorem Dei gloriam? Neque dubium est quin multos improborum vehementi sapientis horrore affecterit ferum illud & severum de Evangelici Epulonis sepulchrum pronuntiatur: Et sepultus est in inferno. O profundum sepulchrum! exclamat Augustinus. Et quis ille animus infaxum ita obrigit, ut ad tales voces & monita non vivat acsentiat?

Luc. cap. 16. vers. 22.

S. II.

V Ir olim religiosus quispiam ad molliissimum juvenem, & pane alterum Smindyridem, vitis una & delictis omnibus innutritum, alia lege aditum sibi aperire non poterat, nisi prius promitteret, de rebus piis, divinis, cœlestibus mentionem se nullam facturum; de morte nihil, multo minus de inferis quidquam locuturum: lex autem erat, paribus poculis si certare collubitum. esset, veniret, propinaret, responderetque propinanti, diceret quæcunque vellet; tantum non pia aut sacra Conditionem etsi iniquam prudenter accepit homo religiosus, nec dubitavit juvenem illum parte aliquâ patere, quâ saluberrimè feriri posset. Adest ergo, & sano consilio multa dissimulat, & ut pacta conventa erant, nec de Deo, nec de diabolo quidquam sermoni aspergit. Assidet lætus, ad risum etiam verba componit: jocatur simul, sed pudicè, meridiatur una, sed parçè, respondet propinanti, sed sobriè. Demum abeundi veniam extorquet. Sub digressum, occasionem capiat quâ in animo incauti vel unicuique pietatis aculeum deligat. Cumque bonâ fortunâ juvenis ille lectum suum selectâ plumâ turgentissimum abituro monstraret, tum Pater: Nobilis Domine, inquit, Itaias vates novam lecti rationem describens: Subter te, inquit, sternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes. Atque cum dicto valedixit, & placidi somni propitiam noctem precatus est. Mox juvenis, id verò contra pacta & legem actum esse pronuntiat, alio se tempore de eo pœnas sumpturum, delicti piaculum fore prægrande saluatorium poculum, quod in multam ei uni foret exhauciendum. Cetera jam valeret, atque ita hominem religiosum dimittit; voluisset quidem iisdem fortibus illud de vermibus dictum excludere, sed id nequaquam potuit. Hærebat illud animo & reluctantem trahebat, fodicabat, impellebat, simulabat, urgebat, miseris demum modis agebat, inquieti vermes omnem ei quietem turbabant. Hic juvenis tam insolentis & occulti concionatoris impatiens, remedium huic malo circumspicere: itaque ad solitas computationes redire, ambulationes iterare, sociorum numerum etiam augere, novos lusum excogitare, choreis plus indulgere, joci effusius hilarescere, hoc demum agere ut à sole nunquam sobrius conspiceretur, quo hærescentem animo molestiam detergeret, abigeretque importunissimum conscientie monitorem, & vel sic tandem molestissimos hos vermes excuteret. Non evaluit tamen, quidquid egit contra domesticum

Isaia c. 14. vers. 11.

A hunc carnificem. Agmen hoc vermium insuperabile animo expellere non potuit, quocunque conatu. Dum ridebat, dum bibebat, dum ludebat, vermes illi, & illæ tinea conscientiam identidem perverlebant arrodebantque. Evigilavit tandem miser juvenis, & prioris vitæ veterem excussit hoc secum instituto ratiocinio: Et quid, inquit ipse sibi, proficimus? dies noctesque contra importunissimam hanc & vermiculofam cogitationem pugno, nec inducias ulla aut quietem impetro, nec aliud hæcenus egi resistendo, quam ut alius inhaereret, quò magis repugno, hoc minùs excutio. Quòd si sola de vermibus cogitatio animum ita compungit ac lacerat, quid vermes ipsi facient, præsertim stigi, & nunquam morituri? quid facient illi æternæ mortis ministri vultures? Sed mitamus hæc morosa & tristia. Si possem, equidem vellem. Da te lætioribus, & gaude cum gaudenibus. Sed ah, quàm vanis & simul quàm brevibus gaudiis inhiamus! hodie genialiter vivimus, cras inter alienas lacrymas perimus. Ita eodem sæpe loco, quo luserunt navigia, sorbentur. Et quis tandem finis, ubi amabili infania diu luserimus? & ipsi demum ludibrium sumus immittissimæ mortis. Ergo: Ergo: dixi, nunc cepti. Alius fui, alius ero in posterum. Vela feci ad gehennam, nunc ad calum remigabo. Munde vale; diu satis ludos me fecisti, habes alios quos ludificeris: ego me maturè subduco. Dixit, & fecit. Et eodem quo cepit pede ex magno Mundi prostibulo in castra Christi transiit, unica illa brevissima comminatione permotus.

S. III.

E N tibi quàm disertâ fuerit & efficax concio, vel unica sententiola. Laudatissimus ergo Partheniorum cœrumbos mos est, singulis tutelaribus Sanctis, singulas adscribere sententias, quas quisvis non semel tantum legat (hoc enim parum, hoc nihil est) sed toto illo mense accuratius in omnem partem sensumque secum expuet. Nunquam sine fructu est, quæ de talibus instituitur cogitatio, nec frustra scribitur, quod ad pietatem est calcar. Testimonio est luculentum huius rei exemplum.

Ante annos certè non multos Ingolstadtii juvenis fuit, qui ut vel morbi sevitiam, vel certè Mundi blanditiæ evaderet, Deo sese devovit & religioso statui. Morbus abiit & brevi post bonum hoc propositum cum illo. Sensim enim quicquid pietatis in morbo hauserat, evanuit: & ita juvenis ille post restitutam corporis valitudinem agrotare primum cepit animo, & post personatum morbum peius habere. Principio quidem fervebat & volabat, post paullo lentius ibat, deinde stabat, sed nec diu nec impigre; mox languere incipiebat, tandem apertè vitiorum dulcedini succumbebat. Nam Mundi facies, quæ prius terrebat, jam attridere; religiosus status qui antea placebat, jam tertere; societas bona quæ gaudebat, displicere incipit. Ita miser tam suavit & facile oblivisci potuit primum voti sui, dein sui ipsius, postea cœli, demum ipsius Dei. Ita paullatim per gradus ibat, sed non ad cælum: tendebat in præceps, sed viâ molli & clementer declivi. Neque enim repente pessimus factus est, ut qui hodie fuit, aureus, eras vix argenteus repertus est: brevi post æreus, exinde ferreus, denique factus est luteus, & ipsum cœnum. Ita prodigius ille Evangelicus, primò patrimonium repetiit: hoc impetrato in regionem longinquam abiit, parentis quæ oculis se subduxit: neque hic stitit, prava etiam societati se junxit. Nondum finis. Ea tandem fecit quæ socii & sociæ gula & luxuria in quotidianos mores transierant. Ita ad mentem Siracidæ, Est processio in malis viro indulgenti. Hoc planè modo, juvenis ille de quo cepti dicere, sensim seipso deterior factus est, & è sancto progressu temporis in improbum mutatus: hoc ferè solum retinuit

CAPVT VIII.

Quo consilio preces indicantur in mensem proximum.

Tertium, quod in schedâ mensurâ visitur, est orandi scopus, nos intentionem dicimus, quæ aliud non est quam propositum & pia voluntas pro istis atque illis precibus ad Deum allegandi, quandoquidem in tabella mensurâ cuius sodalium suauiter imperatur, pro quibus illo potissimum mense debeat precari. Ita Deum alio pro omni statu sexuque, pro ætate omni & ordine, pro legandi, regnis & provinciis, pro amicis pariter & inimicis, probis, improbis, vivis, mortuis deprecationes instituuntur; ita ad omnem virtutem impetrandam, ad auerendam omnem noxam, & pestem quamcunque, certi precandi fines præscribuntur. Inter hos tamen ii singulariter

B observandi, qui preces nobis indicunt pro iis in quorum incolumitate vel interitum maximarum rerum momenta vertuntur. Par est omnino in precibus nobis commendatissimi sint Principes Christiani omnes, in quorum manu salus & exitum plurimorum sita sunt. Ita vigilantissimos oratus à nobis postulant tota regna & provincie, afflicta bellis Hungaria, secunda martyrium Japonia, vexata hæresi Germania, revocanda ad fidem Anglia. Sic & pro magnis Regibus Hispanie, Gallie, Poloniae omni studio Minimi supplicandum. Et quis oblivisci possit vel lethaliter peccantium, vel manium in purgante flammâ luentium, vel infantium de lustrali fonte periclitantium? Pro his talibus precari quicunque mensis initio admoneatur, is certe sine culpâ sic imperatas preces penitus negligere non potest; quanti enim censendum est vel uni infanti suis precibus cælum donare; animam vel unicam ex igne lustrali evocare; ei qui delicto lethali obnoxius est, respiciendi gratiam impetrare, & sic è turpitudinis ceno extrahere? Quanta item necessitas est pro dono Castitatis, sibi aliisque consequendo, Deum frequenter & ferventer rogare, pacem & concordiam poscere, ad Indos & extremos Sinarum populos suspiria mittere, beneficia his gratis referre, inimicis injurias hac ratione compensare, homines ad petulantiam & lasciviam obstinatos Cælitibus serio commendare, postulare denique perfectantiam nobis maximè necessariam. Ita verè Antiochenus orator Chrysostomus dixit: Pro se precari necesse cogit, pro alia charitas hortatur. Pro se orare, natura est, pro cari necessitate, gratia. Dulcior est autem ante Deum oratio, non quam necessitas rei transmittit, sed quam charitas fraternitatis commendat.

§. I.

GERAR. Hic ego forsitan non malè objecerim: Quantulus sum ego unus, aut quæ sunt precatunculae meæ, ut iis vel universam Galliam, vel latissimam Hispaniam, vel amplissimam Germaniam, aut Italiam totam, aut Principes Christianos omnes fulciam? non earum sunt virium preces meæ, ut ego Atlas sim & humeros supponam ruenti cælo. **POL.** Argui audi, mi Gerarde, non ruis solius precibus, sed aliorum etiam tribuendum est, si iis toti alicui provincie opituleris. Deus tam bonus est ut ad paucorum castas purasque preces maximis quandoque populis pepercerit; neque dici potest quantum virtus unius etiam, & solius homunculi possit, si Deus eam posse velit. Recente mundo unicus Abrahamus Deo supplicat pro quinque civitatibus, & benignissimè auditur. Et profana consideras? Unus solusque erat Horatius Cocles, qui bello contra Perses nam, in ponte sublicio toti exercitui se opposuit, magnâ sui gloria & suorum bono. **Q.** Mutius Scævola unus solusque & primus è trecentis conjuratis Hetruscum Regem

tinuit boni, quod Beatissimam Virginem & Marianæ Congregationis cætum non penitus deseruerit, sed subinde se præsentem stiterit, saltem in ceremoniam. Ista factum est, ut istato die cum ceteris menstruum sanctum acceperit, & quidem sorte prorsus divinâ. Nam sententia quæ pronunciata est, dum ille ante crucifixi signum ex more flectit genua, è mellifluo doctore Bernardo transcripta erat, hisce omnino verbis: *Quid tardas ipsum, quem jam dudum conceperas spiritum parturire salutis: nil mortalibus vel morte certius, vel incertius horâ mortis. Quomodo vivere potes, ubi mori non audes? Audisti hæc juvenis, tacitus quidem, sed quasi fulmine ictus, monitorem è cælo agnovit, & illo statim die fugam è lubrico in tutum paravit: altera verò luce hilaris & alacer ad Religiosam domum contendit, iisque sese aggregavit, quos diu fugerat, victurus illic ubi mori non trepidaret.*

§. IV.

EN tibi vel unica iterum sententia, menstruo Divo subscripta, apud juvenem istum tantum evicit, quantum vicinæ aut tricenæ conciones non potuissent. Ergo probo instituto menstruis Cælitibus sacrum aliquod piumque effectum subscribitur: sed illud malo contemptu sæpe non legitur, aut lectum non penditur. Impius sanè neglectus hic est cum concio tam brevis non auditur, aut oblivione quamprimum sepelitur. Hoc ergo fine, Divorum nomini in mensuris illis charitatis, dictum aliquod de dictis melioribus subiungitur, ut autem velicet legenti, eumque officii moneat, addatque stimulum ad vitam emendatorem. Non multum ab simili modo sortem olim captabant è divinis oraculis, quod vel ex hoc pateat, quod subjungo. Meroveus Regis Francorum Chilperici filius, homo regii quidem sanguinis, sed probrose ambitionis, & qui scelus etiam per pietatem quæteret. Hic Turone D. Martini sepulchro tria sacra volumina, Psalmorum, Regum, & Evangeliorum imposuit, eaque nocte totâ illic pervigilans, sanctissimum Antistitem Martinum rogavit, ostenderet quid eventurum, & an regno potiri posset. Huic pervigilata nocti triduum insuper adjecit, quod jejuniis, precibus, vigiliis exegit. O ambitio quid non mortalia cogis pectora! Exacto hoc triduo ad Divi tumulum regressus, sacram historiam Regum aperuit, primus autem explicatæ paginae versus hic erat: *Pro eo quod dereliquisti Dominum Deum vestrum, & ambulasti post deos alienos, nec fecisti rectum Dei, ideo tradidit vos Dominus Deus vestro in manibus inimicorum vestrorum.* Primus Psalmorum 71. 19. versus erat iste: *Veruntamen propter dolos posuisti eis mala: defecisti eos dum allevarentur. Quomodo facti sunt in desolatione, & subito descenderunt: perierunt propter iniquitates suas.* Ex Evangelio, in capite paginae hoc legendum occurrerat: *Scitis quia post biduum pascha fiet, & filius hominis tradetur, ut crucifigatur.* Ad hæc librorum responsa Meroveus, qui regnum iniquè affectarat, rubore & lacrymis confusus, assumptis in comitatum quingentis viris, discessit loco. In viâ ab Erpone Regis Gunthramni duce captus est, ut Gregorius Turonensis memorat. Quemadmodum verò sacri codices olim per usitatum sortem consulti, de futuris quandoque monuerunt, ita fit nonnunquam ut in menstruo Divorum sortitu, & oraculi vim habeant & vaticinii, quæ è sacris codicibus exscripta traduntur.

Utr sit, minime negligendum est breve illud monitum in charâ menstruâ perscriptum: quantum enim minoris est opera, illud quotidie perlegere, tanto majoris est negligentie, in re etiam tam facili torpere. Sed pergo.